

Prayer in Translation: Is It Kosher?

Part 3: The Hatam Sofer

The Freehof Institute of Progressive Halakhah

Twelve-Minute Shiur #9

1 *Rambam, Mishneh Torah, Hilkhot T'filah 1:1*

2
3 מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר [שמות כג, כה] ועבדתם את ה' אלהיכם, מפי השמועה למדו
4 שעבודה זו היא תפלה שנאמר [דברים יא, יג] ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב
5 זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן
6 התורה.
7

8 It is a positive commandment of the Torah to pray every day, as it is said (Ex. 23:25)
9 “You shall serve [perform *avodah*] Adonai your God.” The oral tradition tells us that this
10 *avodah* is prayer, as it is said (Deut. 11:13), “You shall serve [perform *avodah*] God with
11 all your heart.” The Sages ask: what is this “service (*avodah*) of the heart”? It is prayer.

12 The Torah does not specify the number of prayers to be recited daily. It does not establish
13 the text of the prayer, nor does it fix a time of day for prayer.
14
15

16 *Rambam, Mishneh Torah, Hilkhot T'filah 1:4*

17
18 כיון שגלו ישראל בימי נבוכדנצר הרשע נתערבו בפרס ויון ושאר האומות ונולדו להם בנים בארצות
19 הגוים ואותן הבנים נתבלבלו שפתם והיתה שפת כל אחד ואחד מעורבת מלשונות הרבה וכיון שהיה
20 מדבר אינו יכול לדבר כל צורכו בלשון אחת אלא בשיבוש שנאמר [נחמיה יג, כד] "ובניהם חצי מדבר
21 אשדודית וגוי ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם." ומפני זה כשהיה אחד מהן מתפלל תקצר
22 לשונו לשאול חפציו או להגיד שבח הקדוש ברוך הוא בלשון הקדש עד שיערבו עמה לשונות אחרות,
23 וכיון שראה עזרא ובית דינו כך עמדו ותקנו להם שמנה עשרה ברכות על הסדר... כדי שיהיו ערוכות
24 בפי הכל וילמדו אותן ותהיה תפלת אלו העלגים תפלה שלימה כתפלת בעלי הלשון הצחה, ומפני ענין
25 זה תקנו כל הברכות והתפלות מסודרות בפי כל ישראל כדי שיהא ענין כל ברכה ערוך בפי העלג.
26

27 When Israel was exiled during the days of the evil Nebuchadnezzar, the Jews mixed
28 among the peoples of Persia, Greece, and the other nations. Their children, born in those
29 foreign lands, spoke a mixed language, composed of elements taken from the languages
30 of the nations that surrounded them. The result was that none of them could speak
31 properly in any one language, as it is said (Neh. 13:24) "Their children spoke partly in the
32 language of Ashdod, and partly in the languages of other peoples, and they did not know
33 how to speak Judean." Thus, when any one of them prayed, that person could not present
34 their supplications or pronounce the praises of the Holy One in Hebrew without mixing
35 other languages into that prayer.

36 Ezra the scribe and his *beit din* therefore resolved to establish a prayer text, an order of
37 eighteen benedictions... so that every person, including those whose speech was
38 deficient, could offer a prayer that was as fluent as the prayer of those gifted in speech.
39

40
41 *Resp. Hatam Sofer 6:84 (Eleh divrei hab'rit, p. 10)*

42
43 להתפלל בציבור בלשון שאינו לשון הקודש זה א"א בשום אופן! ואם אמת הדבר "אלו נאמרין בכל
44 לשון" ובכללם תפלה שאדם יוצא י"ח בכל לשון ואפי"י יחיד, מ"מ היינו באקראי, אבל להתמיד
45 ולהעמיד ש"ץ ברבים להתפלל בלשון העמים תמיד?
46

47 There is no way to permit the recitation of the synagogue *t'filah* in any language other
48 than Hebrew! If the Mishnah speaks of liturgy that "may be recited in any language" (*M.*
49 *Sotah 7:1*), and if this includes the *t'filah* that fulfills one's obligation to pray, (that
50 *mishnah*) is referring to prayer recited on an occasional basis. But it *cannot* refer to
51 regular public prayer in which the *shaliah tzibur* recites the *t'filah* in a foreign tongue.
52

53 א"כ, לא היו אנשי כה"ג מתקנים התפלה בלשון הקודש צח וברור. ובימיהם כבר היו חצים מדבר
54 אשדודית ע' רמב"ם פ"א מהלי תפלה ה' ד' ויותר טוב היה להם לתקנם בלשון כשדים שהי' הלשון
55 המורגל אז
56

57 Were that the case [if formal synagogue prayer could be recited "in any language"], the
58 members of the Great Assembly would not have created a prayer text in clear and

intelligible Hebrew. As Rambam tells us, the people at that time spoke a patois of languages, so it would have been better to have composed the prayer text in Chaldean, the language most widely spoken at the time.

ובעזרא כתיב ויקראו בספר תורת אלדים מפורש ושום שכל ואחז"ל בפ"ק דמגילה זה תרגום ש"מ שלא היה העם מבינים בלשון הקודש וצריכי להעמיד מתורגמן לתרגם להם התורה וא"כ מ"ט לא תקנו התפלה בתרגום? אע"כ הן תקנו וידעו מה שתיקנו כי א"א לומר שהתפלה בכל לשון ובכל אופן שתזדמן תמלא חסרון העבוד' של בהמ"ק א"כ מעיקרא מאי קסבר ול"ל מקדש ועבודה כלל אע"כ שאינו משלים החסרון לגמרי וע"כ תקנו הכנה"ג מה שהי' יכולים בתיבות ידועות וכוונת רצויות למלאות החסרון במה דאפשר.

We read as well (Ezra 8:8; *B. Megilah* 3a) that when the Torah was read in those days, a *m'turgeman* (translator) would offer an Aramaic translation (*targum*) on the spot. We learn from this that the people did not know Hebrew. If so, then why didn't the members of the Great Assembly compose the *t'filah* in Aramaic? Rather, we must conclude that they intentionally composed a Hebrew text, because the prayer that an individual might recite in some other language could not compensate for the absence of the Temple service. They composed a text as best they could, in a relatively simple language ("words known to all"), that included proper intentions, to compensate for that absence.

והמה נמנו על כל תיבה ואות ואות וא"א להעתיק כוונה זו בלשון אחר בשום אופן. אבל אם אנו אומרין דברים אלו כלשונם של כנה"ג אפי' שאין אנו יודעין לכווין מ"מ עלתה לנו תפלתנו כהוגן משא"כ כשמתפללין בלע"ז. ואי משום שלא יבינו ההדיוטות מה הם אומרין בלשון הקדש יעוי' שער אפרים סי' י"ג ותשובת דבר שמואל סי' שכ"א עי"ש א"כ נוח יותר לתקן שכל אי' ילמד פי' התפלה ולהתפלל בלה"ק ממה שיתקנו להתפלל בלע"ז.

They (the members of the Great Assembly) struggled over every word and every letter. It is simply impossible to translate their intention into another language. But when we recite their text, in their language, even if we do not know precisely the meaning they intended to convey, our prayer is still acceptable (in fulfillment of the *mitzvah*), which is not the case when we recite the *t'filah* in a foreign tongue.

And if we are concerned that the uneducated do not understand what they are saying in Hebrew, they can always learn the meaning of the words. It is better that they pray in Hebrew rather than establish a prayer for them in another language.

ולפני מלך בשר ודם אינו עושי' כך, כי המדבר עמו צריך לדבר בלשון המלך... והרמב"ן ר"פ כי תשא כי בלשון הקדש הוא הלשון שהקדוש ברוך הוא מדבר בו עם נביאיו יע"ש. וחז"ל אמרו בלשון הקדש נברא העולם כדכתיב לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה וכו' ונקרא אדם ע"ש אדמה וחוה כי היתה אם כל חי - א"כ זהו לשונו של הקדוש ברוך הוא אשר בו נתן לנו תורתו. ולא יתכן לדבר לפניו בלשונו המורגל בפינו כ"א בלשונו המיוחד לדברי קדשו, וזה נראה דעת אנשי כנה"ג שתיקנו נוסח התפלו' והברכות בלה"ק. וכל המשנה ידו על התחתונה וכל המחזיק דברי חז"ל ומנהג אבותינו ידו על העליונה ויתברך מאלדי קדם מעונה.

106 We wouldn't conduct ourselves that way before an earthly king! One who wishes to
107 speak to the king will do so in the king's own language. Ramban writes in his
108 commentary [Exodus 30:13] that Hebrew (*lashon hakodesh*) is the language in which the
109 Holy One speaks to God's prophets. The Sages say [Genesis Rabah 18:4] that the world
110 was created in Hebrew (*lashon hakodesh*) and the Torah was given in Hebrew.
111 It is improper to speak before God in our own vernacular; we must use the language that
112 is set apart for His words.
113 This, it would appear, was the opinion of the members of the Great Assembly when they
114 established the text of the *t'filah* and the *b'rakhot* in Hebrew. It is wrong to change this; it
115 is right to hold on to the words of the Sages and the *minhag* of our ancestors.

116
117
118 For a more extensive discussion see Mark Washofsky, "[Halakhah in Translation](#): The
119 Chatam Sofer on Prayer in the Vernacular"